

Cuprins

Capitolul I. Principii incidente în materia probelor. Legea aplicabilă mijloacelor de probă	1
1. Întrebare preliminară. Dreptul la apărare. Notificarea sau comunicarea actelor. Parte cu domiciliul pe teritoriul unui alt stat membru. Reprezentant cu domiciliul pe teritoriul național. Lipsă. Acte de procedură depuse la dosar. Presumție de cunoaștere	1
2. Principiul contradictorialității. Dreptul la apărare. Încheierea preparatorie de încuviințare a probelor. Posibilitatea revenirii motivate a instanței asupra măsurilor dispuse prin încheierile preparatorii. Administrarea de probe noi în apel. Recursul declarat împotriva unei hotărâri judecătorești se socotește a fi făcut împotriva tuturor încheierilor preparatorii	5
3. Amânarea repetată a cauzei pentru lipsă de apărare. Respingerea cererii de amânare nu echivalează cu nerespectarea dreptului la apărare, dacă cererea nu este temeinic justificată. Respectarea garanțiilor procesuale pentru asigurarea unui proces echitabil	9
4. Respingerea cererii de amânare pentru lipsă de apărare și suspendarea judecății cauzei. Încălcarea dreptului la apărare și a accesului neîngrădit la justiție	11
5. Limitarea accesului liber la justiție. Afectarea substanței dreptului la apărare. Neconstituționalitatea dispozițiilor art. 13 alin. (2) teza a II-a, art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) NCPC cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele fizice prin avocat	13
6. Dezlegarea unor chestiuni de drept. Excepția lipsei calității de reprezentant convențional a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată. Limitarea reprezentării convenționale a persoanelor juridice în fața instanțelor de judecată exclusiv prin avocat sau consilier juridic	26
7. Concursul dintre cererea de sesizare a Curții Constituționale a României și cea de sesizare a Curții de Justiție a Uniunii Europene. Abrogarea art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, care prevedea suspendarea de drept a judecății cauzei în intervalul de soluționare a excepției de neconstituționalitate. Principiul disponibilității. Convenția părților privind discutarea cu prioritate a cererii de sesizare a Curții Constituționale	29

8. Legea aplicabilă mijloacelor de probă preconstituite și nepreconstituite. Operația plății. Mijloacele de probă a plății sunt cele din materia actelor juridice _____ 34

Capitolul al II-lea. Dispoziții generale privind propunerea, admisibilitatea, încuviințarea, administrarea și aprecierea probelor _____ 39

9. Sarcina probei. Propunerea probelor prin cererea de chemare în judecată. Părțile nu pot invoca în căile de atac omisiunea instanței de a ordona din oficiu probe pe care ele nu le-au propus și administrat în condițiile legii. Nedepunerea dovezilor în apel. Respingerea probei solicitate prin cererea de apel _____ 39
10. Propunerea probelor. Întâmpinare depusă tardiv. Decăderea părții din dreptul de a invoca excepții de ordine privată și de a propune probe. Dovada simulației _____ 41
11. Propunerea probelor prin cererea de apel. Sancțiunea decăderii din dreptul de a solicita încuviințarea probei testimoniale și a probei cu înscrisuri _____ 46
12. Obligația părților de a propune și de a depune probele conform dispozițiilor art. 254 alin. (1) și art. 470 alin. (4) NCPC. Puterea doveditoare a înscrisului autentic. Fapt negativ. Administrarea de probe în dovedirea faptului pozitiv, contrar și conex _____ 47
13. Convenții asupra probelor. Imposibilitate materială sau morală de a întocmi un înscris pentru dovedirea actului juridic, generată de raporturi apropiate, de prietenie între părți. Dovada contractului de împrumut _____ 52
14. Raporturi patrimoniale între concubini. Convenții asupra probelor pentru dovedirea unui act juridic _____ 55
15. Încuviințarea probelor. Condițiile generale privind admisibilitatea probelor. Proba cu martori. Lipsa indicării unei teze probatorii suficiente. Contract de împrumut încheiat în formă scrisă. Lipsa de utilitate a chemării la interogatoriu _____ 57
16. Încuviințarea probelor. Judecătorul este cel care apreciază relevanța și concludența probelor ce se solicită a fi administrate. Acțiune în anularea raportului de evaluare emis de A.N.I. Stare de incompatibilitate în raport de deținerea funcției de administrator și a calității de persoană fizică autorizată _____ 59
17. Rolul activ al judecătorului. Probe nepropuse și neadministrate în condițiile legii. Omisiunea instanței de a ordona din oficiu probe. Dovada decesului și a legăturii de rudenie. Aprecierea probelor _____ 64

18.	Aprecierea probelor. Etapă distinctă în desfășurarea procesului civil de propunerea și administrarea probelor	65
19.	Aprecierea probelor. Instanța trebuie să își fundamenteze hotărârea pe probele cărora le-a validat funcția probatorie. Expertiză nouă. Interpretarea contractelor	68
20.	Aprecierea probelor. Verificarea temeiniciei cererii prin raportare la prevederile legale invocate ca temei juridic al acțiunii	72

Capitolul al III-lea. Dovada cu înscrisuri 76

21.	Dezlegarea unor chestiuni de drept. Hotărârea care ține loc de act autentic de vânzare reprezintă o hotărâre constitutivă de drepturi. Valoarea de înscris autentic a hotărârii. Nu este obligatorie forma autentică la încheierea promisiunii de vânzare a unui bun imobil, în vederea pronunțării unei hotărâri care să țină loc de act autentic. Conversiunea înscrisului sub semnătură privată (promisiunea bilaterală de vânzare) într-un înscris autentic (hotărârea care ține loc de contract de vânzare)	76
22.	Înscris autentic. Presumția de autenticitate și validitate. Acțiune în nulitatea absolută a încheierilor emise de notarul public. Constatările personale ale notarului public	85
23.	Puterea doveditoare a înscrisului autentic notarial. Contract de împrumut încheiat în formă autentică	93
24.	Proba executării obligațiilor contractuale. Diferența între excepțiile procesuale și mijloacele de apărare de fond. Contract de comision. Excepția de neexecutare a contractului. Invocarea ei direct în etapa procesuală a recursului. Inadmisibilitate	97
25.	Acțiune în daune contractuale. Netimbrarea acțiunii la instanța de fond. Cesiune de creanță. Punere în întârziere. Interpretarea contractelor	101
26.	Cesiune de creanță. Caracterul executoriu al contractului de credit este asociat cu creanța, iar nu cu înscrisul ca atare	106
27.	Procedura încuviințării executării silite. Contract de credit încheiat în formă electronică, la distanță, cu o instituție financiară nebanară. Dovada titlului executoriu	108
28.	Caracterul de titlu executoriu al înscrisurilor sub semnătură privată. Condiția înregistrării înscrisului în registrele publice. Contract de credit	112
29.	Înscris sub semnătură privată. Contract de împrumut de consumație. Contract încheiat în formă electronică, la distanță, nesemnlat de către împrumutat. Obligația de restituire a debitului în baza unui titlu executoriu	114

30. Dezlegarea unor chestiuni de drept. Forța executorie a înscrisurilor sub semnătură privată. Cambia, cecul și biletul la ordin constituie titluri executorii pentru capital și accesorii. Încuviințarea cu formulă executorie a biletului la ordin se face în cadrul procedurii de încuviințare a executării silite, iar nu ca o etapă prealabilă distinctă _____ 116
31. Contract scris încheiat cu debitorul. O creanță este certă atunci când existența ei neîndoiește rezultă din însuși înscrisul constatator. Posibilitatea dovedirii raporturilor contractuale și prin alte mijloace de probă decât prin existența înscrisului. Contract de furnizare a energiei electrice. Facturi nesemnate de debitor _____ 120
32. Dovada încheierii contractului. Factura pro forma. Condiții și efecte din perspectiva interpretării noțiunii de „factură pro forma” _____ 122
33. Înscrisuri făcute în formă electronică. Condiții de formă. Transport rutier internațional. Recunoașterea prestării serviciilor. Contestarea plății serviciilor. Dovada existenței și întinderii cheltuielilor de judecată _____ 126
34. Început de dovadă scrisă. Condiții de fond. Înscrisul, prin el însuși, fără a fi coroborat cu alte probe, trebuie să confirme susținerea părții care îl folosește. Nereținerea condițiilor pentru considerarea interogatoriului și a planșelor foto ca început de dovadă scrisă _____ 129
35. Dovada depunerii în termen a cererii de apel. Dată certă. Semnătura unui funcționar public asupra cererii de apel _____ 132
36. Acte de procedură ce trebuie depuse în instanță. Regim juridic. Cerere de apel transmisă prin e-mail _____ 134
37. Cererea de apel transmisă prin poștă, în format material redactat pe hârtie, nu este un înscris în format electronic. Lipsa semnăturii olografe a apelantului. Nulitatea cererii. Titlu executoriu. Natura *intuitu personae* a titlurilor executorii face imposibilă transmiterea calității de creditor pe calea unui contract de cesiune _____ 139
38. Neindicarea de către parte, în cererea de alegere de domiciliu, a persoanei însărcinate cu primirea corespondenței. Invocarea neregularității comunicării hotărârii judecătorești. Decădere din termenul de declarare a apelului _____ 142
39. Dezlegarea unor chestiuni de drept. Comunicarea actelor de procedură prin intermediul mijloacelor moderne. Voința părții de a-i fi comunicate actele de procedură în această modalitate. Dovada comunicării. Presumție legală de validitate _____ 147

40.	Mențiunea certificării copiilor de pe înscrisurile alăturate cererii de chemare în judecată pentru conformitate cu originalul. Sancțiunea nerespectării acestei obligații legale	154
41.	Puterea doveditoare a copiei după înscrisul original. Sancțiunea neprezentării originalului înscrisului	155
42.	Regimul juridic al copiilor. Lipsa originalului înscrisului sub semnătură privată constatator al antecontractului de vânzare-cumpărare. Aplicabilitatea Legii nr. 17/2014	156
43.	Regimul juridic al copiilor de pe copii. Cerere de majorare a onorariului expertului. Acțiune având ca obiect pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act autentic	164
44.	Apel. Cerere de înscriere în fals. Condiții și efecte	168
45.	Acțiunea de declarare a falsului pe cale principală. Natură juridică	177
46.	Denunțarea înscrisului ca fals. Diferențe între procedura înscrierii în fals și cercetarea infracțiunii de fals în cadrul căii de atac a revizuirii. Condiții de admisibilitate	180
47.	După închiderea dezbaterilor, părțile nu mai pot depune niciun înscris la dosarul cauzei, sub sancțiunea de a nu fi luat în seamă. Renunțare la judecată. Lipsa dovezii mandatului special acordat în acest sens. Necesitatea prezentării, în original, a împuternicirii avocațiale	182

Capitolul al IV-lea. Proba cu martori. Prezumțiile 185

48.	Inadmisibilitatea probei cu martori și a probei prin prezumții judiciare, în contra și peste ceea ce cuprinde actul autentic. Contract de vânzare	185
49.	Imposibilitate morală de a întocmi un înscris pentru dovedirea actului juridic. Stabilirea raporturilor obligaționale create între părți. Împrumut de consumație	190
50.	Se poate face dovada cu martori, contra unui profesionist, a oricărui act juridic, indiferent de valoarea lui, dacă a fost făcut de acesta în exercițiul activității sale profesionale	192
51.	Început de dovadă scrisă. Declarație dată în fața organului de cercetare penală. Dovada dreptului de proprietate	195
52.	Inadmisibilitatea probei cu martori dacă pentru dovedirea unui act juridic legea cere forma scrisă. Mărturisire judiciară. Acțiune având ca obiect pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act autentic	197
53.	Admisibilitatea probei cu martori. Prezumția comunității matrimoniale de bunuri. Răsturnarea sarcinii probei. Dovada contribuției proprii la dobândirea bunurilor, în raporturile dintre soți, respectiv dintre concubini. Convenția părților asupra probei testimoniale. Imposibilitatea morală de preconstituire a unui înscris	198

54. Aprecierea probei cu martori. Împrejurările în care martorii au luat cunoștință de faptele ce fac obiectul declarației. Valoarea condiționată a mărturiei generată de starea de prietenie cu partea. Presumții simple. Proba simulației _____ 201
55. Întrebare preliminară. Martor în procedura transfrontalieră. Audiere de către o instanță a unui stat membru a unui martor care este parte în procedura principală și care are reședința în alt stat membru. Posibilitatea de a cita o parte ca martor în fața instanței competente potrivit dreptului statului membru al instanței respective _____ 213
56. Presumția legală a dobândirii licite a averii ca prezumție relativă poate fi înlăturată doar în cursul procedurii de cercetare a averii, în baza dovezilor administrate. Înscrișuri sub semnătură privată _____ 216
57. Presumția existenței cauzei. Valabilitatea vânzării lucrului altuia. Presumția bunei-credințe. Expertiză. Valoare probatorie. Nerespectarea termenelor de propunere a unei noi expertize. Decădere _____ 221
58. Presumția legală a prejudiciului nepatrimonial în beneficiul rudelor victimei. Despăgubiri morale. Fapta victimei. Răspunderea civilă delictuală a consiliului județean pentru neîndeplinirea obligației de întreținere a drumurilor județene în vederea asigurării siguranței circulației. Decesul unei persoane cauzat de existența unei gropi în carosabil. Dovada condițiilor răspunderii. Acordarea de despăgubiri materiale _____ 226
59. Susținerea în sensul că prin oferirea spre vânzare a unor produse contrafăcute s-a adus atingere imaginii mărcii originale și încrederii de care aceasta se bucură nu poate constitui decât cel mult o prezumție relativă. Stabilirea cuantumului prejudiciului material și moral. Existența propriu-zisă a prejudiciului moral este supusă condiției dovedirii sale prin orice mijloc de probă permis de lege _____ 234
60. Instanțele sunt abilitate a aprecia în echitate cu privire la despăgubirile pentru daune morale. Stabilire cuantum. Accident rutier _____ 237
61. Presumția de lucru judecat. Natură juridică. Efecte _____ 240
62. Întrebare preliminară. Principiul autorității de lucru judecat. Raportul între autoritatea de lucru judecat și principiul fundamental al răspunderii statului pentru încălcarea dreptului Uniunii și principiul securității juridice _____ 242
63. Consfințire acord de mediere. Autoritate de lucru judecat întrucât există o sentință civilă irevocabilă (definitivă) cu privire la suma ce formează obiectul acordului de mediere _____ 245

Capitolul al V-lea. Expertiza **254**

64. Constituționalitate. Obligația părții care a solicitat administrarea unor probatorii, pe care instanța le-a încuviințat, de a avansa în termen de 5 zile cheltuielile necesare pentru cercetare, drumul și despăgubirea martorilor sau plata expertului, sub sancțiunea decăderii din proba încuviințată **254**
65. Decăderea din exercitarea dreptului procesual pentru neachitarea onorariului provizoriu de expert **255**
66. Sancțiunea pentru nedepunerea onorariului de expert în termen. Împiedicarea desfășurării normale a procesului din vina reclamantului care nu și-a îndeplinit obligația de plată a onorariului **256**
67. Expertiză tehnică. Necesitatea și utilitatea citării părților. Termenul de solicitare a completării sau lămuririi expertizei **259**
68. Raport de expertiză tehnică judiciară. Nulitate pentru necitarea tuturor părților. Refacere de către aceiași experți. Compatibilitate **262**
69. Valoarea probatorie a concluziilor expertului-parte **265**
70. Constituționalitate. Opinia expertului-parte. Valoare probatorie **267**
71. Expertiză nouă solicitată prin cererea de apel. Neformularea în termenul legal imperativ a cererii privind efectuarea unei noi expertize medico-legale psihiatrice, la instanța de fond, nu deschide calea admiterii, prin sine însăși și în mod automat, a unei astfel de cereri în faza procesuală a apelului. Decădere **271**
72. Tranzacție judiciară. Cauze de nulitate. Lipsa discernământului la data încheierii actului. Mijloace de probă **280**
73. Admisibilitatea probelor. Utilitatea administrării probei cu expertiză medico-legală în cadrul unei acțiuni întemeiate pe o cauză greșită **285**
74. Prematuritatea cererii formulate pentru efectuarea unei expertize judiciare care să fie folosită ca mijloc de probă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului **290**

Capitolul al VI-lea. Mărturisirea. Interogatoriul **292**

75. Forța probatorie a mărturisirii judiciare. Mărturisirea judiciară face deplină dovadă împotriva aceluia care a făcut-o. Dovada existenței raportului juridic obligațional **292**
76. Mărturisire judiciară. Inadmisibilitatea mărturisirii ori de câte ori este de natură să ducă la pierderea unui drept sau la decăderea dintr-un drept asupra căruia autorul ei nu poate face tranzacție. Renunțarea parțială la comunitatea de bunuri. Dovada caracterului de bun propriu **294**

77. Imposibilitatea morală de a preconstitui probe. Forța probatorie a mărturisirii extrajudiciare. Efectele mărturisirii extrajudiciare a părții în favoarea căreia curge prescripția asupra cursului prescripției _____ 298
78. Mărturisire extrajudiciară. Contract de împrumut de consumațiune. Dovada tradițiunii lucrului _____ 303
79. Refuzul de a răspunde la interogatoriu nu reprezintă o mărturisire deplină a faptelor afirmate în apărare. Prezumția de lucru judecat. Prezumția existenței dreptului înscris în cartea funciară _____ 306
80. Respectarea principiului aflării adevărului și a dreptului la apărare. Admisibilitatea probelor. Interogatoriu. Necesitatea ca întrebările să privească fapte personale ale părții și să poată duce la soluționarea procesului. Sancțiunea nedepunerii interogatoriului odată cu cererea de chemare în judecată. Proba cu expertiză contabilă. Concediere individuală pentru motive care nu țin de persoana salariatului _____ 317
81. Sarcina și obiectul probei. Interogatoriu. Valoarea probatorie a facturii fiscale. Contract de furnizare energie electrică. Obligația de a plăti o sumă de bani. Punere în întârziere. Notificare urmată de cererea de chemare în judecată. Întreruperea cursului prescripției _____ 320

Capitolul al VII-lea. Asigurarea probelor _____ 325

82. Constatarea de urgență a unei stări de fapt. Cerere adresată instanței judecătorești. Cerința ca starea de fapt, în viitor, să înceteze ori să se schimbe până la administrarea probelor _____ 325
83. Asigurarea probelor. Condiții de admisibilitate _____ 326

Capitolul al VIII-lea. Regimul probelor în căile de atac _____ 329

84. Principiul legalității căii de atac. Contestație la executare. Natura căii de atac și termenul de exercitare. Imposibilitatea invocării în apărare a necunoașterii legii _____ 329
85. Decăderea din dreptul de a mai administra proba cu înscrisuri neindicate în cererea de apel. Administrarea probelor a căror necesitate rezultă din dezbateri în apel. Interpretarea de către instanță a clauzelor din contractul de împrumut dedus judecății privind penalitățile de întârziere și posibilitatea acordării dobânzii legale _____ 330
86. Regimul probelor în apel. Cercetare locală. Sancțiunea decăderii părții care nu a invocat la termen nicio neregularitate, din dreptul de a mai contesta cercetarea locală. Stabilirea situației de fapt în baza probelor administrate de prima instanță _____ 337

87. Plenitudinea de apreciere a probelor a instanței de apel. Acțiune în pretenții. Daune morale acordate unei persoane juridice. Condiții de admisibilitate 341
88. Susținerea adevărului judiciar în procesul civil de suma probelor pe care părțile le administrează în litigiu, evaluate critic de instanța de judecată. Diligența procesuală a părților pentru propunerea și administrarea probelor în procesul civil. Invocarea bunei-credințe și a principiului *error communis facit jus*. Încheiere interlocutorie de respingere a excepției prescripției extinctive. Reiterarea excepției prin întâmpinarea depusă în calea de atac. Condiții și efecte 346
89. Legalitatea modului de administrare a probatoriului. Obligația instanței de a se pronunța cu privire la obiecțiunile formulate la raportul de expertiză. Respingerea în apel a cererii de efectuare a unei noi expertize. Motivul de recurs incident. Admisibilitatea probei cu martori. Aspectele legate de aprecierea asupra mărturiei martorului țin de temeinicia hotărârii recurate 353
90. Acțiune în revendicare. Litigiu evaluabil în bani. Contestare, prin cererea de recurs, a valorii obiectului cererii. Susținerea contestării prin depunerea unui raport de expertiză extrajudiciară, întocmit ulterior pronunțării deciziei din apel ____ 357
91. Imposibilitatea reanalizării în recurs a probelor administrate în etapele procesuale anterioare. Posibilitatea reevaluării probatoriului prin prisma unor înscrisuri noi în sensul prevăzut de Codul de procedură civilă. Înscris nou în recurs. Declarație extrajudiciară. Acțiune pauliană. Forța probantă a mențiunii din contractul autenticat referitoare la plata prețului vânzării, față de creditorii debitorului care încheie actul fraudulos. Dovada caracterului fraudulos al actului atacat 361
92. Revizuire. Sintagma „înscris declarat fals”, în accepțiunea dispozițiilor art. 322 pct. 4 teza a II-a CPC 1865 [art. 509 alin. (1) pct. 3 NCPC] 371
93. Revizuire. Condiții de admisibilitate. Cazul în care, după darea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților. Distincția între faptul principal, ce constituie raportul litigios dedus judecății și care trebuie dovedit, și faptul probator 375
94. Revizuire. Condiții de admisibilitate. Înscrisuri invocate ca acte noi 381

Capitolul al IX-lea. Regimul probelor în legile speciale și în alte materii

	385
§ 1. Legile speciale de reparație	385
95. Constituționalitate. Fond funciar. Valoarea probantă egală a expertizelor extrajudiciare cu cea a expertizelor judiciare, cu condiția efectuării acestora de către experți autorizați de Ministerul Justiției	385
96. Fond funciar. Dovada dreptului de proprietate asupra terenului solicitat la reconstituire	386
97. Dezlegarea unor chestiuni de drept. Regimul probator specific restituirii proprietăților preluate abuziv. Mijloace de probațiune. Presumția de proprietate instituită de art. 24 din Legea nr. 10/2001. Interpretarea sintagmei „probe contrare”	392
98. Termenul depunerii actelor doveditoare ale dreptului de proprietate și calității de moștenitor pentru restituirea unui imobil în baza Legii nr. 10/2001	394
99. Contestație împotriva dispoziției emise de primar în baza Legii nr. 10/2001. Imobil cu altă destinație decât cea de locuință. Despăgubiri reprezentând contravaloarea investițiilor. Modalitatea de stabilire. Expertiză. Termen de prescripție și temei legal. Îmbogățire fără justă cauză	397
100. Proba dreptului de proprietate. Efectul constitutiv al înscrierii în cartea funciară, prevăzut de Decretul-lege nr. 115/1938	400
101. Sancțiunea decăderii din dreptul de a exercita un drept procesual. Rejudecare după casare. Inadmisibilitatea administrării unor probe ce tind la nesocotirea celor stabilite cu autoritate de lucru judecat. Forța probantă a înscrierii în cartea funciară. Răsturnarea prezumției privind exactitatea înscrierilor în cartea funciară	408
102. Dezlegarea unor chestiuni de drept. Noțiunea de „cerere” în sensul Legii nr. 165/2013. Condițiile de aplicare a Legii speciale nr. 165/2013	416
§ 2. Exproprierea	420
103. Aprecierea probelor. Criteriile legale de determinare a valorii prejudiciului cauzat proprietarului prin expropriere. Prejudiciu cert și actual	420
104. Stabilirea valorii despăgubirii pentru terenul expropriat. Metodă de evaluare. Excepția lipsei dovezii calității de reprezentant. Aplicabilitatea Deciziei nr. 9/2016 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în ipoteza unei declarații de apel formulate de prim-procurorul Parchetului sau a apelului declarat prin avocat	428

105. Norme de procedură privind administrarea probelor prevăzute în legislația specială a exproprierii. Criterii de evaluare a terenurilor supuse exproprierii. Stabilirea valorii despăgubirilor prin aplicarea metodei comparației directe	435
§ 3. Cereri adresate instanței de tutelă și de familie	438
106. Interpretarea sintagmei „domiciliul sau reședința persoanei ocrotite”. Dovada domiciliului și a reședinței. Locuința copilului minor	438
§ 4. Proprietate intelectuală	441
107. Depozit reglementar. Mijloace de probă admisibile în procedura Legii nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor. Raportul lege generală – lege specială în materia formei înscrisului doveditor	441
§ 5. Litigii cu profesioniști. Insolvență	447
108. Sarcina probei revine celui care face o propunere în fața instanței. Interpretarea noțiunii de „justă cauză” în revocarea mandatului acordat administratorului unei societăți. Fundamentarea răspunderii societății	447
109. Regimul juridic al copiei simple a unei alte copii, certificate pentru conformitate de către deținătorul originalului. Regimul juridic al copiei simple, necertificate pentru conformitate. Abținerea de la vot în dreptul societar	450
110. Dovada neînțelegerilor grave dintre asociați, care împiedică funcționarea societății. Expertiză contabilă care să facă o analiză concretă a funcționării societății a cărei dizolvare se cere, în raport de actele contabile. Aprecierea probelor	462
111. Sarcina probei. Răspunderea membrilor organelor de conducere ale societății în insolvență, ca formă specială a răspunderii civile delictuale	466
112. Răspunderea organelor de conducere reglementată de Legea insolvenței. Săvârșirea de către administratorul statutar a unor fapte ilicite. Dovada raportului de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu. Presumții judiciare	470
113. Contestație împotriva tabelului preliminar. Declarație de creanță formulată de asociați. Forța probantă a registrelor contabile	484
114. Cerere privind constatarea unei situații de fapt constând în existența și inventarierea unor bunuri din patrimoniul debitoare, de către executorul judecătoresc. Incompatibilitatea dispozițiilor art. 364 NCPC cu dispozițiile Legii insolvenței	486
§ 6. Litigii de muncă	487
115. Sarcina probei în conflictele de muncă. Proba cu expertiza contabilă. Decăderea din probă. Condițiile în care poate fi cerută	487

116. Concedierea pentru inaptitudinea fizică și/sau psihică a salariatului. Necesitatea expertizei medicale	491
117. Dezlegarea unor chestiuni de drept. Concedierea pentru inaptitudinea fizică și/sau psihică a salariatului. Noțiunea de „decizie a organelor de expertiză medicală”	494
§ 7. Plângeri contravenționale	497
118. Recurs în interesul legii. Presumția de validitate a înscrisului pe suport informatic prevăzută de art. 283 NCPC. Procesele-verbale contravenționale emise în temeiul O.G. nr. 15/2002	497
119. Nulitatea absolută a procesului-verbal de contravenție pentru lipsa semnăturii olografe a agentului constator	505
120. Natura juridică a procesului-verbal de contravenție. Întocmire. Condițiile specifice de fond și de formă ale actului administrativ individual. Prevederile Legii nr. 455/2001 privind înscrisurile electronice și semnătura electronică nu sunt aplicabile raporturilor de autoritate	507
121. Dezlegarea unor chestiuni de drept. Natura juridică a procesului-verbal de contravenție. Valoare probatorie. Sarcina probei temeinicii procesului-verbal de contravenție în cazul faptelor contravenționale stabilite cu ajutorul mijloacelor tehnice omologate și verificate metrologic	512
122. Presumția relativă de legalitate și veridicitate a procesului-verbal de contravenție, întocmit de un agent al statului. Presumția de nevinovăție nu se opune unei prezumții relative de legalitate și de conformitate cu realitatea a procesului-verbal de contravenție. Sarcina probei netemeinicii procesului-verbal	517
123. Jurisprudență C.E.D.O. Dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție. Presumția de legalitate și temeinicie a proceselor-verbale de contravenție	518
124. Constituționalitate. Presumția de legalitate a procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției. Obligația instanței de judecată de a administra tot probatoriul necesar stabilirii și aflării adevărului, în cazul formulării plângerii contravenționale	521
§ 8. Litigii fiscale	522
125. Sarcina probei. Cerere de deducere a TVA-ului. Obligatorietatea prezentării originalului facturii fiscale, iar în caz de imposibilitate, a unui duplicat	522
126. Sarcina probei. Documentele justificative și evidențele contabile ale contribuabilului constituie probe la stabilirea bazei de impunere. Exercițarea dreptului de deducere a TVA-ului	524

Capitolul I. Principii incidente în materia probelor. Legea aplicabilă mijloacelor de probă

1. Întrebare preliminară. Dreptul la apărare. Notificarea sau comunicarea actelor. Parte cu domiciliul pe teritoriul unui alt stat membru. Reprezentant cu domiciliul pe teritoriul național. Lipsă. Acte de procedură depuse la dosar. Presumție de cunoaștere

În ceea ce privește sistemul prevăzut de Regulamentul nr. 1393/2007, trebuie amintit că acesta urmărește să instituie, astfel cum se menționează în considerentul (2), un mecanism de notificare și de comunicare intracomunitar ce are ca finalitate buna funcționare a pieței interne și are ca obiective îmbunătățirea și accelerarea transmiterii între statele membre a actelor judiciare. Cu toate acestea, după cum curtea a statuat deja, aceste obiective nu pot fi atinse prin subminarea, în orice mod, a dreptului la apărare al destinatarilor acestora, care decurge din dreptul la un proces echitabil.

Art. 1 alin. (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că se opune legislației unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că actele judiciare destinate unei părți cu domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat membru sunt păstrate la dosar, cu consecința că ele sunt considerate notificate în cazul în care această parte nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească notificările domiciliat în primul stat, în care este pendinte procedura jurisdicțională.

C.J.U.E., Camera întâi, Hotărârea din 19.12.2012, Krystyna Alder și Ewald Alder împotriva Sabina Orlowska și Czesław Orlowski, cauza C-325/11, www.curia.europa.eu

18. Prin intermediul întrebării formulate, Sąd Rejonowy w Koszalinie solicită Curții să stabilească, în esență, dacă art. 1 alin. (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 și, după caz, art. 18 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun legislației unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că actele judiciare destinate unei părți cu domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat membru sunt păstrate la dosar, cu consecința că ele sunt considerate notificate, în cazul în care această parte nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească notificările, domiciliat în primul stat membru în care este pendinte procedura jurisdicțională.

19. Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie precizat, de la bun început, domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007, astfel încât să se verifice dacă acesta acoperă notificările sau comunicările actelor judiciare în împrejurări stabilite de

acest regulament, printre care în special cele vizate de legislația națională în discuție în litigiul principal, sau dacă, astfel cum susține guvernul polonez, regulamentul menționat nu se aplică decât atunci când astfel de acte trebuie să fie notificate sau comunicate într-un alt stat membru în temeiul normelor de procedură în vigoare în statul în care se desfășoară procedura.

20. În această privință, este necesar să se arate că textul art. 1 alin. (1) din același regulament precizează că acesta se aplică, în materie civilă și comercială, „în cazul în care un act judiciar (...) trebuie să fie transmis dintr-un stat membru în altul pentru a fi notificat sau comunicat”.

21. Or, deși este adevărat că, astfel cum susține guvernul polonez, însuși textul acestei dispoziții nu conține nicio indicație expresă cu privire la împrejurările în care un asemenea act „trebuie” să fie notificat sau comunicat dintr-un stat membru în altul, nu este mai puțin adevărat că interpretarea coroborată a altor dispoziții din Regulamentul nr. 1393/2007 furnizează precizări utile în această privință.

22. În special, pe de o parte, alin. (2) al art. 1 din Regulamentul nr. 1393/2007 prevede expres că acesta nu se aplică în cazul în care nu este cunoscută adresa persoanei căreia i se notifică sau i se comunică actul.

23. Pe de altă parte, considerentul (8) al regulamentului menționat prevede că acesta din urmă nu ar trebui să se aplice în cazul notificării sau al comunicării unui act către reprezentantul autorizat al unei părți în statul membru în care se desfășoară procedura, indiferent de locul de reședință al acelei părți.

24. Reiese astfel dintr-o interpretare sistematică a regulamentului în cauză că acesta prevede doar două împrejurări în care notificarea și comunicarea unui act judiciar între statele membre nu intră în domeniul său de aplicare, și anume, pe de o parte, atunci când domiciliul sau reședința obișnuită a destinatarului este necunoscută și, pe de altă parte, atunci când acesta din urmă a numit un reprezentant autorizat în statul în care este pendinte procedura jurisdicțională.

25. În celelalte ipoteze, astfel cum a subliniat avocatul general la pct. 49 din concluzii, din moment ce destinatarul unui act judiciar domiciliază în străinătate, notificarea sau comunicarea acestui act intră în mod necesar în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007 și, prin urmare, astfel cum prevede art. 1 alin. (1) din acest regulament, trebuie să fie efectuate prin mijloace prevăzute de însuși regulamentul respectiv în acest scop.

26. O astfel de soluție, din moment ce rezultă direct din contextul regulamentului menționat, privează de asemenea de temei teza susținută de guvernul polonez, potrivit căreia împrejurările în care un act judiciar „trebuie” să fie notificat sau comunicat într-un alt stat membru, în conformitate cu același regulament, ar trebui să fie identificate în lumina dreptului național al statului membru pe teritoriul căruia se desfășoară procedura.

27. Astfel, a lăsa legiuitorului național sarcina de a stabili cazurile în care se manifestă o asemenea necesitate ar împiedica orice aplicare uniformă a Regulamentului nr. 1393/2007, din moment ce nu este exclus ca statele membre să prevadă în această privință soluții divergente (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 8 noiembrie 2005, *Leffler*, C-443/03, Rec., p. I-9611, pct. 44).

28. În aceste condiții, este necesar să se constate că, în măsura în care notificarea sau comunicarea actelor judiciare în împrejurări precum cele avute în vedere de legislația națională în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007, compatibilitatea cu dreptul Uniunii a unei asemenea legislații, care prevede o normă potrivit căreia notificarea este considerată efectuată prin păstrarea actelor judiciare la dosar în cazul în care partea care domiciliază în străinătate nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească în Polonia notificările utile, trebuie verificată din punctul de vedere al sistemului și al finalităților acestuia.

29. În această privință, în ceea ce privește mai întâi sistemul prevăzut de Regulamentul nr. 1393/2007, trebuie amintit că acesta din urmă, adoptat în temeiul art. 61 lit. c) CE, urmărește să instituie, astfel cum se menționează în considerentul (2), un mecanism de notificare și de comunicare intracomunitar ce are ca finalitate buna funcționare a pieței interne (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 25 iunie 2009, *Roda Golf & Beach Resort*, C-14/08, Rep., p. I-5439, pct. 53-55).

30. În acest context, pentru a garanta eficiența și celeritatea procedurilor judiciare în materie civilă, art. (2) din regulamentul menționat, interpretat în lumina considerentului (6) al acestuia, prevede că transmiterea actelor judiciare se efectuează, în principiu, între „agenții de transmitere” și „agenții de primire” desemnați de statele membre.

31. În plus, Regulamentul nr. 1393/2007 prevede el însuși, în secțiunea 2, alte mijloace de transmitere posibile, fără să stabilească de altfel o ierarhie între acestea (Hotărârea din 9 februarie 2006, *Plumex*, C-473/04, Rec., p. I-1417, pct. 19-22), precum transmiterea pe cale consulară sau diplomatică, precum și notificarea sau comunicarea prin intermediul agenților diplomatici sau consulari, prin intermediul serviciilor de curierat ori, la cererea oricărei persoane interesate, direct prin intermediul funcționarilor judiciari, al autorităților sau al altor persoane competente din statul de primire.

32. Or, dat fiind că aceste mijloace de transmitere a actelor judiciare sunt singurele prevăzute în mod exhaustiv în sistemul instituit prin regulamentul menționat, trebuie să se constate că acesta nu rezervă niciun rol și, prin urmare, se opune unei proceduri de notificare sau de comunicare fictivă precum cea în vigoare în Polonia în temeiul art. 1135⁵ din Codul de procedură civilă polonez.

33. Această constatare este susținută, de altfel, de finalitățile regulamentului în cauză.

34. Astfel, trebuie arătat, în această privință, că acest regulament, astfel cum reiese din considerentul (2) al acestuia, are, desigur ca obiective îmbunătățirea și accelerarea transmiterii între statele membre a actelor judiciare (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 8 mai 2008, *Weiss und Partner*, C-14/07, Rep., p. I-3367, pct. 46, precum și Hotărârea *Roda Golf & Beach Resort*, citată anterior, pct. 54).

35. Cu toate acestea, după cum curtea a statuat deja, aceste obiective nu pot fi atinse prin subminarea, în orice mod, a dreptului la apărare al destinatarilor acestora, care decurge din dreptul la un proces echitabil, consacrat la art. 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și la art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (a se vedea, în acest sens, Hotărârea *Weiss und Partner*, citată anterior, pct. 47).

36. Din această perspectivă, astfel cum a arătat avocatul general la pct. 46 și pct. 47 din concluzii, mai multe dispoziții din Regulamentul nr. 1393/2007 urmăresc expres să concilieze eficiența și celeritatea transmiterii actelor judiciare cu cerința de a asigura o protecție adecvată dreptului la apărare al destinatarilor, iar aceasta în special prin intermediul garanției unei primiri reale și efective a acelorași acte.

37. În special, art. 4 alin. (3) și art. 5 alin. (1) din regulamentul menționat, interpretate în lumina considerentului (12), prevăd necesitatea ca notificarea sau comunicarea actelor judiciare să fie efectuată prin intermediul unui formular tip, iar acesta să fie tradus într-o limbă pe care destinatarul o înțelege sau în limba oficială a statului membru de destinație ori, în cazul în care există mai multe limbi oficiale în statul în cauză, în cel puțin una dintre limbile oficiale ale locului unde urmează să se facă notificarea sau comunicarea respectivă.

38. În plus, art. 14 din Regulamentul nr. 1393/2007 impune fiecărui stat membru care a ales să recurgă la serviciile de curierat să efectueze notificarea sau comunicarea actelor judiciare printr-o scrisoare recomandată cu confirmare de primire.

39. Din aceeași perspectivă, art. 19 alin. (1) din acest regulament obligă instanța din statul membru de origine să suspende judecarea cauzei, în cazul în care pârâtul nu se prezintă la înfățișare, până când se stabilește că cererea de chemare în judecată a fost notificată sau comunicată în timp util conform unei proceduri prevăzute de dreptul intern al statului membru de destinație sau că acest act a fost în fapt remis pârâtului sau la domiciliul acestuia prin alt mijloc prevăzut în regulamentul menționat, în timp util pentru ca pârâtul respectiv să își poată pregăti apărarea.

40. Or, în acest context, trebuie să se constate că un mecanism de notificare sau de comunicare fictivă precum cel prevăzut la art. 1135⁵ din Codul de procedură civilă polonez se dovedește a fi incompatibil cu realizarea obiectivelor privind protecția dreptului la apărare avută în vedere de Regulamentul nr. 1393/2007.

41. În fapt, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 52-54 din concluzii, acest mecanism privează de orice efect util dreptul destinatarului unui act judiciar, al cărui domiciliu sau reședință obișnuită nu se află în statul membru în care se desfășoară procedura, de a beneficia de o primire reală și efectivă a acestui act, iar aceasta în special din cauza faptului că destinatarului respectiv nu i se asigură nici cunoașterea actului judiciar în timp util pentru a-și pregăti apărarea, nici traducerea acestuia.

42. Având în vedere toate aceste considerații, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că art. 1 alin. (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că se opune legislației unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că actele judiciare destinate unei părți cu domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat membru sunt păstrate la dosar, cu consecința că ele sunt considerate notificate în cazul în care această parte nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească notificările domiciliat în primul stat, în care este pendinte procedura jurisdicțională.

2. Principiul contradictorialității. Dreptul la apărare. Încheierea preparatorie de încuviințare a probelor. Posibilitatea revenirii motivate a instanței asupra măsurilor dispuse prin încheierile preparatorii. Administrarea de probe noi în apel. Recursul declarat împotriva unei hotărâri judecătorești se socotește a fi făcut împotriva tuturor încheierilor preparatorii

1. Principiul contradictorialității aplicabil în procesul civil presupune că fiecare parte în proces are dreptul să-și susțină și să-și dovedească pretențiile și apărările sale, precum și dreptul de a discuta și de a combate susținerile și probele celeilalte părți. În realizarea acestui principiu, instanța de judecată este obligată să încuviințeze sau să respingă probele solicitate de părți numai în ședință publică, după ce părțile, legal citate, se pronunță asupra admisibilității acestora.

Întrucât, după intrarea în procedura insolvenței, societățile comerciale (în prezent, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990) nu mai pot sta în judecată decât prin administratorul/lichidatorul judiciar, conform Legii nr. 85/2006 (în prezent, Legea nr. 85/2014), act normativ special, derogatoriu de la dreptul comun, citarea în cauză a acestuia nu este doar o chestiune de reprezentare, ci de îndeplinire a procedurii de citare cu partea aflată într-o atare procedură specială.

În lipsa citării în cauză a administratorului/lichidatorului judiciar, instanța de apel a încălcat exigența fundamentală a contradictorialității procesului civil, exigență ce impune instanței, așadar, cu titlu imperativ, interdicția de a dispune vreo măsură înainte ca aceasta să fie pusă în discuția părților legal citate.

2. Instanța de apel i-a încălcat recurenței-reclamante dreptul la apărare și la un proces efectiv, nedându-i posibilitatea să-și susțină în fața instanței cererea de probatorii formulată.

Administrarea de probe noi în apel era cu atât mai necesară, cu cât prima instanță de fond a schimbat motivul de excludere de la despăgubire a reclamantei, pornind de la susținerile făcute în *in limine litis* de către pârâtă prin notele de ședință, reținând, în soluția de respingere a acțiunii, împrejurări de fapt pe care recurența-reclamantă nu a avut posibilitatea efectivă să le probeze nici în fața instanței de fond, nici în fața instanței de apel, în condițiile art. 292 CPC 1865 [corespondent art. 478 alin. (2) NCPC], ca urmare a nerespectării dispozițiilor procedurale privind legala citare a acesteia.

De altfel, recurența-reclamantă, legal citată și reprezentată în fața instanței de apel, a solicitat revenirea asupra cererii de probatorii în apel, cerere respinsă prin încheierea de ședință, fără nicio motivare, deși legal și procedural este permisă revenirea motivată a instanței asupra măsurilor dispuse prin încheierile preparatorii.

Examinând actele și lucrările dosarului, prin prisma motivelor de nelegalitate formulate, văzând și dispozițiile art. 304 pct. 5, 7, 8 și 9 CPC 1865, Înalta Curte a reținut că recursul declarat este fondat, pentru următoarele considerente:

Înalta Curte a reținut, cu titlu preliminar, că recurenta-reclamantă a înțeles să critice prin motivele de nelegalitate invocate decizia instanței de apel și încheierea din data de 17 ianuarie 2014, prin care, susține recurenta, i-a fost respinsă administrarea de probe în apel, prin admiterea excepției decăderii din probe invocată de către intimată, deși recurenta-reclamantă nu fusese legal citată pentru acel termen.

Conform art. 299 alin. (1) CPC 1865 raportat la art. 282 CPC 1865, încheierile premergătoare sau preparatorii pot fi atacate numai odată cu fondul cauzei, nefiind susceptibile de a fi atacate cu recurs pe cale separată. Pe cale de consecință logică, recursul declarat împotriva unei hotărâri judecătorești se socotește a fi făcut împotriva tuturor încheierilor preparatorii date de instanța care a pronunțat hotărârea atacată cu calea de reformare, nefiind necesară indicarea expresă a acestora în conținutul cererii de recurs, atât timp cât, prin astfel de încheieri nu se întrerupe cursul judecății sau nu se produce o dezinvestire a instanței care le-a pronunțat și atât timp cât, eventualele neregularități ale instanței de fond săvârșite prin atare încheieri pot fi supuse atenției instanței de control judiciar, chiar la momentul final al dezinvestirii instanței de fond, prin pronunțarea unei sentințe sau decizii.

Față de aceste considerente, Înalta Curte a respins apărările intimății-pârâte privind inadmisibilitatea recursului împotriva încheierii din 17.01.2014, întrucât recurenta-reclamantă nu ar fi declarat recurs împotriva acestei încheieri atât timp cât încheierea vizată este o încheiere preparatorie, de încuviințare a probelor, care, conform art. 299 alin. (1) CPC 1865, poate fi atacată cu recurs doar odată cu decizia instanței de apel.

Tot cu titlu preliminar, Înalta Curte a reținut că motivele de nelegalitate dezvoltate de către recurenta-reclamantă permit încadrarea în textele art. 304 pct. 5, 7, 8 și 9 CPC 1865 indicate, astfel încât nu poate fi reținută nici susținerea intimății-pârâte privind neindicarea motivelor de nelegalitate în susținerea recursului.

Unul dintre principiile fundamentale ale procesului civil, principiu ce se bucură și de o consacrare constituțională în art. 27 din Constituția României, este principiul dreptului la apărare. Sub aspect procedural, garantarea respectării acestui principiu se regăsește în art. 85 CPC 1865, care prevede că judecătorul nu poate hotărî asupra unei cereri decât după citarea și înfățișarea părților și, respectiv, art. 112, art. 115, art. 132, art. 138 și art. 292 CPC 1865, care reglementează dreptul părții de a propune probe în fața instanței de judecată.

Strâns legat de principiul dreptului la apărare este principiul contradictorialității aplicabil în procesul civil, care presupune că fiecare parte în proces are dreptul să-și susțină și să-și dovedească pretențiile și apărările sale, precum și dreptul de a discuta și de a combate susținerile și probele celeilalte părți. În realizarea acestui principiu, instanța de judecată este obligată să încuviințeze sau să respingă probele solicitate de părți numai în ședință publică, după ce părțile, legal citate, se pronunță asupra admisibilității acestora.

Pornind de la aceste considerente, Înalta Curte a reținut că, prin încheierea din 06.12.2013, instanța de apel a acordat termen, întrucât a reținut, în urma propriilor verificări făcute la Registrul Comerțului, că apelanta-reclamantă este în procedura insolvenței, omițând să pună în vedere administratorului judiciar să-și însușească calea de atac a apelului și să confirme mandatul avocatului ales în cauză de fostul reprezentant legal al societății, conform dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 85/2006. La termenul următor, instanța de apel, deși constată că apelanta-reclamantă nu este legal reprezentată, fiind necesară citarea în cauză a administratorului judiciar, admite excepția decăderii din proba solicitată de reclamantă în chiar cuprinsul cererii de apel.

Întrucât după intrarea în procedura insolvenței, societățile comerciale nu mai pot sta în judecată decât prin administratorul/lichidatorul judiciar, conform Legii nr. 85/2006, act normativ special, derogatoriu de la dreptul comun, citarea în cauză a administratorului/lichidatorului judiciar nu este doar o chestiune de reprezentare, ci de îndeplinire a procedurii de citare cu partea aflată într-o atare procedură specială. În lipsa citării în cauză a administratorului/lichidatorului judiciar, instanța de judecată este obligată să acorde termen în vederea efectuării procedurii de citare, cu societatea aflată în procedura insolvenței, conform art. 85 CPC 1865, pentru a-i da posibilitatea apelantei-reclamante să-și susțină cererea de probatorii formulată în cuprinsul apelului declarat și, respectiv, să cunoască și să combată excepția de decădere din probe, invocată de intimata-pârâtă. Neprocedând astfel, instanța de apel a încălcat exigența fundamentală a contradictorialității procesului civil, exigență ce impune instanței, așadar, cu titlu imperativ, interdicția de a dispune vreo măsură înainte ca aceasta să fie pusă în discuția părților legal citate. Totodată, instanța de apel i-a încălcat recurentei-reclamante dreptul la apărare și la un proces efectiv, nedându-i posibilitatea să-și susțină în fața instanței cererea de probatorii formulată, cu atât mai mult cu cât, în apel, cale de atac devolutivă, s-a invocat soluționarea surprinzătoare a cauzei de către prima instanță de fond prin reținerea cauzei de excludere prevăzute de art. 8.2 lit. g) din condițiile speciale, deși întreaga apărare a intimei-pârâte în derularea procedurii în fața primei instanțe, dar și anterior, la momentul respingerii dosarului de daună, s-a bazat pe invocarea cauzei de excludere prevăzute de art. 8.2 lit. d) din condițiile generale ale poliței de asigurare.

Prin urmare, Înalta Curte a reținut ca întemeiat motivul de recurs relativ la nelegala citare a recurentei la momentul încuviințării probelor în apel, conform art. 304 pct. 5 CPC 1865 raportat la art. 304 pct. 9 CPC 1865, fapt ce a afectat grav dreptul la apărare al acesteia, producându-i o vătămare ce nu mai poate fi înlăturată decât prin anularea hotărârii atacate.

Înalta Curte a reținut că administrarea de probe noi în apel era cu atât mai necesară, cu cât prima instanță de fond a schimbat motivul de excludere de la despăgubire a reclamantei, înlocuind clauza art. 8.2 lit. d) cu clauza art. 8.2 lit. g) din condițiile generale ale poliței de asigurare, pornind de la susținerile făcute în *in limine litis* de către pârâtă prin notele de ședință, reținând, în soluția de respingere a acțiunii, împrejurări de fapt – respectiv absența unei date certe pe contractul de închiriere care să probeze faptul că acesta este anterior poliței de asigurare, pentru a fi înlăturată cauza de excludere din art. 8.2 lit. g) –, împrejurări pe care recurenta-reclamantă

nu a avut posibilitatea efectivă să le probeze nici în fața instanței de fond, nici în fața instanței de apel, în condițiile art. 292 CPC 1865, ca urmare a nerespectării dispozițiilor procedurale privind legala citare a acesteia.

De altfel, la termenul din 21.03.2014, recurenta-reclamantă, legal citată și reprezentată în fața instanței de apel, a solicitat curții de apel revenirea asupra cererii de probatorii în apel, cerere respinsă prin încheierea de ședință de la acea dată, fără nicio motivare, deși legal și procedural este permisă revenirea motivată a instanței asupra măsurilor dispuse prin încheierile preparatorii.

Față de reținerea acestor motive de nelegalitate, conform art. 304 pct. 5, 7 și 9 CPC 1865, care atrag casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei pentru rejudecare aceleiași instanțe de apel, Înalta Curte a reținut că nu mai pot fi analizate, în această fază procesuală, celelalte motive de recurs care privesc fondul cauzei, acestea urmând a fi avute în vedere de către instanța de apel, în rejudecare, conform art. 315 CPC 1865.

Pentru considerentele mai sus invocate, în baza art. 312 CPC 1865 raportat la art. 304 pct. 5, 7 și 9 CPC 1865, Înalta Curte a admis recursul declarat de recurenta-reclamantă și a casat decizia atacată, dispunând trimiterea cauzei pentru rejudecare.

NOTĂ. În legătură cu caracterul încheierii prin care se încuviințează un mijloc de probă, în doctrină se arată că încheierea are caracter preparatoriu numai dacă partea adversă nu s-a opus la încuviințarea probei, însă atunci când partea potrivnică s-a opus motivat la admiterea probei, încheierea are caracter interlocutoriu (*Gr. Porumb, Codul de procedură civilă comentat și adnotat, vol. I, Ed. Științifică, București, 1985, p. 527; I. Stoenescu, S. Zilberstein, Drept procesual civil. Teoria generală, Editura didactică și pedagogică, București, 1977, p. 348*). Într-o altă opinie s-a considerat că, în ambele situații, încheierea este preparatorie, deoarece instanța poate reveni motivat asupra încheierii de admitere a unei probe, dacă ulterior încuviințării ei, proba a devenit neconcludentă (*în acest sens, a se vedea: V.M. Ciobanu, Tratat teoretic și practic de procedură civilă, vol. II, Ed. Național, București, 1997, p. 159; G. Boroi, Codul de procedură civilă comentat și adnotat, vol. I, Ed. ALL Beck, București, 2001, p. 341*). În acord cu această ultimă opinie, s-a apreciat însă că instanța nu ar putea reveni asupra probei încuviințate dacă ar constata ulterior că aceasta nu întrunea condițiile de admisibilitate prevăzute de lege. De regulă, încheierile premergătoare, atât cele preparatorii, cât și cele interlocutorii, se pot ataca numai odată cu fondul, fiind susceptibile de aceeași cale de atac ce poate fi exercitată împotriva hotărârii finale. În acest sens, art. 466 alin. (4) NCPC, text aplicabil, potrivit art. 494 NCPC, și în ceea ce privește recursul, prevede că împotriva încheierilor premergătoare nu se poate face apel decât odată cu fondul, afară de cazul când legea dispune altfel (*G. Boroi, M. Stancu, Drept procesual civil, ed. a 4-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 440*).

3. Amânarea repetată a cauzei pentru lipsă de apărare. Respingerea cererii de amânare nu echivalează cu nerespectarea dreptului la apărare, dacă cererea nu este temeinic justificată. Respectarea garanțiilor procesuale pentru asigurarea unui proces echitabil

Dacă prima cerere de amânare a cauzei pentru angajarea unui apărător, formulată de una dintre reclamante, poate fi apreciată ca întemeiată, aceasta fiind lipsită de o apărare calificată, cea de-a doua cerere de amânare nu poate fi circumscrisă dispozițiilor legale. Aceasta, pe de-o parte, pentru că era formulată de însuși avocatul ales în cauză, care chiar dacă a fost angajat cu trei zile înaintea termenului de judecată, avea timp suficient pentru a studia dosarul, care la acel moment cuprindea doar cererea de chemare în judecată și dispoziția atacată. Pe de altă parte, cererea de amânare formulată de avocat, care a solicitat acordarea unui nou termen de judecată pentru a se familiariza cu dosarul, nu poate fi, sub nicio formă, considerată temeinic motivată. Cu toate acestea, instanța de fond, dând dovadă de maximă clemență, tocmai pentru a garanta reclamantelor dreptul la apărare și, implicit, la un proces echitabil, a încuviințat și a doua cerere de amânare pentru asigurarea apărării.

În fața primei instanțe, pe tot parcursul procesului, reclamantele nu au formulat nicio cerere în probațiune, nu au depus în susținerea cererii lor nicio dovadă și nici nu au înțeles să beneficieze de dreptul de a depune concluzii scrise, prin care puteau inclusiv să solicite repunerea cauzei pe rol și administrarea de probe.

C.A. Alba Iulia, s. I civ., dec. nr. 558 din 01.11.2012, portal.just.ro

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Hunedoara sub dosar nr. (...) /97/2011, reclamantele P.F. și P.B. au contestat dispoziția de restituire în natură nr. (...) /11.03.2011, emisă de pârâta E.M. Lupeni, criticând-o în ce privește condiționarea restituirii imobilului situat în Lupeni, de restituirea sumei de 40.000 lei actualizată.

Prin sentința civilă nr. 98/2012, prima instanță a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că, prin sentința civilă nr. 308/2007 a Tribunalului Hunedoara, definitivă și irevocabilă prin decizia civilă nr. 269/2007 a Curții de Apel Alba Iulia și decizia civilă nr. 6251/2008 a I.C.C.J., pârâta a fost obligată să emită o dispoziție de restituire în natură a imobilului situat în Lupeni, către reclamantii din prezenta cauză, condiționat de restituirea despăgubirilor în sumă de 40.000 lei, primite în anul 1978. Acest aspect a făcut obiectul judecății și în dosarul soluționat de Tribunalul Hunedoara prin decizia nr. 308/2007 în cererea de lămurire a dispozitivului.

Împotriva acestei sentințe au declarat recurs reclamantele, care au solicitat casarea hotărârii și trimiterea cauzei spre rejudecare.

În expunerea motivelor, recurente susțin că prima instanță le-a lipsit de dreptul la un proces echitabil și la o apărare efectivă, întrucât a ignorat cererea apărătorului ales de amânare a cauzei în vederea pregătirii apărării.

Analizând legalitatea și temeinicia sentinței atacate, prin prisma criticilor formulate, curtea a respins recursul, reținând următoarele:

Pentru primul termen de judecată, reclamanta P.F. a formulat cerere prin care a solicitat primei instanțe amânarea cauzei pentru angajarea unui apărător. Instanța a amânat cauza acordând un termen de peste două luni.

Pentru al doilea termen de judecată, avocatul ales al reclamantelor a solicitat instanței amânarea cauzei pentru a se familiariza cu dosarul, având în vedere că a fost angajat cu puțin timp înainte de termen. Prima instanță a încuviințat și această cerere, acordând un nou termen de judecată la data 15.02.2012.

La cel de-al treilea termen de judecată, avocatul reclamantelor a solicitat din nou amânarea cauzei, invocând faptul că, din cauza condițiilor meteorologice, autoturismul cu care trebuia să se deplaseze nu a pornit.

Instanța nu a mai amânat cauza, dar, pentru a da posibilitatea reclamantelor să depună concluzii scrise, a amânat pronunțarea șapte zile, termen înăuntrul căruia reclamantele, prin avocat ales, nu au înțeles să depună asemenea concluzii.

Față de cele ce preced, curtea a constatat că instanța de fond a respectat toate garanțiile procesuale pentru asigurarea unui proces echitabil și pentru respectarea dreptului la apărare al reclamantelor. Potrivit art. 156 alin. (1) CPC 1865, instanța de judecată poate amâna cauza o singură dată pentru lipsă de apărare, temeinic motivată. În cauză, reclamantele au formulat două cereri de amânare pentru asigurarea apărării. Dacă prima cerere, formulată de una dintre reclamante, poate fi apreciată ca întemeiată, aceasta fiind lipsită de o apărare calificată, cea de-a doua cerere de amânare nu poate fi circumscrisă dispozițiilor menționate. Aceasta, pe de-o parte, pentru că era formulată de însuși avocatul ales în cauză, care chiar dacă a fost angajat cu trei zile înaintea termenului de judecată, avea timp suficient pentru a studia dosarul, care la acel moment cuprindea doar cererea de chemare în judecată și dispoziția atacată. Pe de altă parte, cererea de amânare formulată de avocat, care a solicitat acordarea unui nou termen de judecată pentru a se familiariza cu dosarul, nu poate fi, sub nicio formă, considerată temeinic motivată.

Cu toate acestea, instanța de fond, dând dovadă de maximă clemență, tocmai pentru a garanta reclamantelor dreptul la apărare și, implicit, la un proces echitabil, a încuviințat și a doua cerere de amânare pentru asigurarea apărării.

În fața primei instanțe, pe tot parcursul procesului, reclamantele nu au formulat nicio cerere în probațiune, nu au depus în susținerea cererii lor nicio dovadă și nici nu au înțeles să beneficieze de dreptul de a depune concluzii scrise, prin care puteau inclusiv să solicite repunerea cauzei pe rol și administrarea de probe.

Față de cele reținute și având în vedere conduita procesuală a reclamantelor, curtea a constatat că în fața primei instanțe nu au fost încălcate garanțiile procesuale ale acestora care le asigurau dreptul la un proces echitabil și exercitarea dreptului la apărare, astfel că aceste critici sunt nefondate.

NOTĂ. În ceea ce privește reglementarea în vigoare, potrivit dispozițiilor art. 222 alin. (1) NCP, amânarea judecătii pentru lipsă de apărare poate fi dispusă, la cererea părții interesate, numai în mod excepțional, pentru motive temeinice și care nu sunt imputabile părții sau reprezentantului ei.